

YÜKSELEN GÜÇ ÇİN'İN GÜVENLİK POLİTİKA VE STRATEJİLERİ

Özet:

Dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisine sahip olan Çin, hızlı ve istikrarlı bir şekilde büyümesini sürdürdüğü takdirde önümüzdeki 10-15 yıl içerisinde süper güç olacak ve ekonomisinin büyüklüğü ya ABD'ninkine eşitlenecek ya da onu geçecektir. Çin stratejik odağını ekonomi ağırlık merkezli 'çok yönlü ulusal güç' ve 'stratejik kuvvet projeksiyonu' geliştirme yönünde sürdürmektedir. Çin, 'barışçı yükselme' stratejisi ile gücünü artırma sürecindedir. Ancak, Çin'in bu aşamadaki doktrini stratejik savunmadır. Şimdilik ABD'yi hegemon güç üstünlüğünün kendisinde olacağına inandırmak ve iyi bir uluslararası üye olduğu gösterisi yapmak oyunun esasıdır. Çin geleneksel olarak kültürel ve tarihi tecrübesi ile eyleme geçmek için ABD gibi yıllar veya aylar içinde değil on yıllar içinde düşünme ve sabretme eğilimi içindedir.

Çin için enerjinin siyasi ve güvenlik yönü gittikçe öne çıkmaktadır. Çin'in enerji kaynakları ile ilgili mücadele kapsamında kaçınılmaz olarak ABD ile karşı karşıya geleceği görülmektedir. Bu aşamada Çin stratejisi; ABD'ye karşı savunmada kalmayı ve uluslararası hukuka yaslanmayı öngörmektedir. Çin, kalkınmasına öncelik vermek ve bunu gerçekleştirirken Tayvan'ın anayurda dönmesini sağlamak istemektedir. Çin, ekonomik kalkınmadaki çizgisini sürdürdükçe, küresel iddialarla ABD'nin dünya barışı'na (Pax-Americana) karşı yeni bir cephe açıp, küresel liderlik stratejileri gerçekleştirecektir. Çin ile ilgili kötümser senaryo ise ağır bir ekonomik depresyonun büyük bir göç dalgası başlatabileceği ve ulusal bütünlüğünün bozulma olasılığıdır.

Anahtar Kelimeler: Çin, Ekonomi, Güvenlik, Strateji, ABD.

Abstract:

Noting the fact that China's economy is the most rapid developing economy, it is expected that it will become a super power in the following 10-15 years whereas its largeness will be equal to or even greater than USA's, as long as it continues to develop forcefully and settled. What is more China carries on her strategic perspective in light of expanding the economy centered 'versatile national power' and 'strategic power projection'. In addition to this, China is in the process of increasing her power by applying the 'pacifist advancement' strategy. However, China's doctrine at this early state is strategic defense. Thus, at the status quo, the goal of the game is to make USA believe that she will have the leading hegemonian power, and perform an agreeable international member role. Related to this, on the contrary of USA getting into action in some months or years, China intends to conceive and be patient for further years before applying her cultural and historical experiences to her actions traditionally.

For China, the importance of political and safety side of energy expands. Thus, it may be presumed that related with China's contention for energy resources, USA and China will inevitably oppose each other. At this stage, China's strategy is to foresee being correlated with international law and staying in defense to USA. Furthermore, China requires priority to her development and ensure Taiwan return to her homeland while doing this. Therefore, as long as China goes along the light of her economic development, she will apply global leadership strategies whereas via global claims, she will create a new opposition against USA's world peace (Pax-Americana). At this process, the most pessimistic scenario about China would be the possibility to cause a great migration wave by a serious economic depression and possible dissolution of her national integrity.

Key Words: China, Economy, Security, Strategi, USA.

Giriş:

Çin, 5000 yıllık kültürel geçmişe sahip, dünyanın en kalabalık ülkesidir. İmparatorluk sisteminin 1911'de sona ermesinden sonra, yaşanan siyasi çatışma ve çalkantılar, 1949 yılında Mao Zetung tarafından Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla son bulmuştur. Çin, resmi olarak 56 ayrı milletten biraya gelmiş çokuluslu bir devlettir. Çin'in hakim etnik çoğunluğu

Han kimliği olarak adlandırılan gúneydeki Kantonez ve Hakka gruplarıdır. Etnik olarak ayrılmaya en yakın gruplar ise Uygurlar ve Tibetlilerdir¹. Yüzölçümü ABD'ye yakın olan Çin, ABD'nin yaklaşık dört buçuk kat nüfusa sahiptir. Dünya nüfusunun % 22'sini barındıran Çin, buna karşılık dünya kaynaklarının küçük bir kısma sahiptir. Çin, dünyadaki içilecek su ve toplam tarım alanlarının sadece % 7'sine, ormanların % 3'üne, petrolün % 2'sine sahiptir. En son kuşak Asya Kaplanı sayılan Çin'e, nüfus büyüklüğü ve olağanüstü büyüme performansı sebebiyle 'Ejderha' demek daha doğru olacaktır. Bugün Çin'in % 15-20'ye yakın kısmı üst düzey gelir grubuna dahildir. Bu da neredeyse ABD nüfusunu aşmaktadır.

Komünist yönetimin baskıcı rejimi nedeniyle ekonomik açıdan 20 yıl kadar bir duraklama yaşayan ülke, önemli yapısal reformlardan sonra, son yıllarda dünyanın en önemli ekonomik güçlerinden biri haline gelmeye başlamıştır. Çin, Komünist Parti'nin önderliğinde, devlet öncülüğünde ve denetiminde yeni bir tür gelişme politikası izlemektedir. Çin bu politikasını yürütürken, doğal ve insan kaynaklarını küreselleşmenin olanaklarından yararlanarak geliştirmek ve kendi amaç ve çıkarlarına uygun olarak kullanmak için sosyalizmin katı ilkelerinden vazgeçmek zorunda kalmıştır. Yurt dışında yaşayan ve eğitim gören Çinlilerin sayısı 70 milyona ulaşmıştır. Büyümesi bu hızla devam ederse, 2010 ile 2020 yılları arasında ABD'yi yakalayacağına kesin gözüyle bakılmaktadır. Bu verilere göre Çin gibi 1,3 milyarı aşan nüfusa sahip bir ülkenin, Amerika'nın seviyesine yetişmesi, dünyanın başta enerji olmak üzere doğal kaynakları ve hammaddeleri üzerinde bir talep ve baskı unsuru oluşturacağı şüphesizdir. Çin halen dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisine sahip olup, günümüzde de hızlı ve istikrarlı bir şekilde büyümesini sürdürmektedir.

Çin Güvenliği ve Politikaları:

Soğuk Savaş sonrasında yeni ekonomik açılımlarıyla kendine özgü bir model içinde farklı bir ekonomik gelişme yansıtan Çin, siyasal açıdan da farklı bir kimliğe bürünerek, Asya-Pasifik ekseninde kıtasal güç merkezi konumunu geliştirmeye çalışmaktadır. 1990'lı yıllardan sonra elde ettiği ekonomik başarılar sonucunda yeni düzen arayışına yönelik ilgisini artırarak, 'tek kutupluluğu' reddedip 'çok kutuplu bir dünya' tezini öne sürmekte idi. Ancak, Balkanlardaki savaşlar ve sonrasındaki gelişmelerden sonra Çin çok kutupluluk ilkesinin gerçekleştirilmesinin oldukça uzun bir süreç alacağını fark etmiştir. Çin'e göre, dünya çok kutuplu hale gelmese bile, belli başlı güçler arasındaki ilişki daima işbirliğine dayalı olmalıdır. Çünkü dünyada pek çok geleneksel olmayan güvenlik tehdidi ortaya çıkmaktadır. ABD dahil hiçbir ülke, tek başına küresel güvenlik sorunlarını çözecek durumda değildir. Dolayısıyla, işbirliği ve koordinasyon önem kazanmaktadır.

Bu yüzden, en büyük tehdit olabilecek durumda olmasına rağmen, Çin, ABD ile iyi ilişkileri geliştirme çabasındadır. Bunun nedeni, yeni ve kapsamlı bir güvenlik anlayışıdır. Çin, silahların kontrolü ve silahsızlanma konusunda küresel olarak uygulanan rejimin takviye edilmesini ve geliştirilmesini istemektedir. Çin'e göre; Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) sayesinde karşılıklı güvenin oluşturulmasında, işbirliğine dayalı bir ortaklığın

¹ Dru C. Gladney: "China's National Insecurity", Asia-Pacific Center For Security Studies, (Honolulu, 2001), p.1.

geliştirilmesinde ve terörizme karşı gerçekleştirilen seferberlikte sürekli gelişme sağlanmaktadır. Çin'in bu aşamadaki doktrini stratejik savunmadır. Hegemon gücü üstünlüğün kendisinde olacağına inandırmak ve iyi bir uluslararası üye gösterisi yapmak oyunun esasıdır.

Çin'in iyi bir üye olarak görüntüsü devlet egemenliği, toprak bütünlüğü ve diğer devletlerin işine karışmamak gibi statükocu yaklaşım ile uluslararası kurallara ve normlara saygılı olmaktır. Hegemona karşı uygulayacağı ilkeler de savunmada kalmak ve uluslararası hukuka yaslanmaktır. Uluslararası ve hükümetler arası kuruluşlara aktif katılım ve çoktarafli diplomasiye katkıda isim yapmak ve revizyonist isteklerin reddedilmesine yardım etmek diğer ilkeleridir². Çin dış politikasının temel ilkeleri; Çin'in bağımsızlığının muhafazası için egemenlik ve güvenlikten taviz vermemek, dünya barış ve istikrarını tehdit eden 'hegemonya' politikalarına karşı çıkmak, dış politikada bağlantısız ve tarafsız bir politika izlemektir. Çin stratesinin erken aşamadaki temel esasları; Dünya barışının korunması için barış içinde birlikte yaşama ilkesini uygulamak, bütün ülkelerle dostluk ilişkileri ve işbirliğini geliştirmek, ihtilafları barışçı yollardan ve kuvvet kullanmadan çözmeye çalışmak ve çatışmalardan kaçınmak, dış dünya ile aktif temasta bulunmak ve ekonomik küreselleşmeye katılmak olarak benimsenmiştir³.

Çin, kalkınmasına öncelik vermek ve bunu gerçekleştirirken Tayvan'ın anayurda dönmesini sağlamak istemektedir. Çin'in ulusal güvenliği kapsamındaki gündem konuları ise şu şekilde sıralanabilir. Potansiyel iç istikrarsızlık kaynağı konumundaki Mekong nehri vadisinin kalkınması için uluslararası işbirliği hedeflenmektedir. Öte yandan ilgili ülkelerin imzaladığı deklarasyonlar ile birlikte Çin ile olan toprak anlaşmazlıklarının neden olduğu gerilimler hafiflemiştir. Çin'in egemenliği ve toprak bütünlüğünün özellikle Tayvan'daki çeşitli ayrılıkçı güçlerin tehdidi altında olduğu değerlendirilmektedir. Çin'e göre, Tayvan, hala 'Sadece Bir Tek Çin' ilkesini kabul etmemekte ve Çin'i bölmeye yönelik faaliyetlerini sürdürmektedir⁴.

Çin, ihtiyaç duyduğu petrolün % 70'ini Malaka Boğazı yolu ile ithal ettiğinden Çin Savunma Bakanlığı Beyaz Kitabı'nda ulusal güvenlik hedefleri arasında Çin'in egemenliği ve toprak bütünlüğü yanında deniz hakları ve çıkarlarının savunulması da yer almaktadır. Nitekim zaman zaman kuşatılmışlık duygusuna kapılan Çin bu yüzden pek çok konuda ABD ile ayrı kutuplardadır⁵. Tayvan sorunu, Kore'nin bölünmüş yapısı, Güney Çin Denizi ve Sparatli adaları, ASEAN'ın giderek siyasal ve güvenlik kimliği kazanması, ABD'nin Vietnam'la yakınlaşması, Orta Asya Cumhuriyetleri ile petrol ve doğalgaz temininde ABD'nin etkinliğinin sürmesi, ABD'nin Hindistan ve Japonya ile yakın ilişkileri gibi konular iki ülkeyi karşı karşıya getirme potansiyeli taşımaktadır.

² Steve Chan: "Soft Deterrence, Passive Resistance: American Lenses, Chinese Lessons", Matthew B. Ridgway Center, University of Colorado, (2005), p.11.

³ Siyasi ve Sosyal Araştırmalar Vakfı (SİSAV): "Dünyadaki Jeopolitik Yönelimler ve Türkiye", (İstanbul, 2000), s.103.

⁴ Zhang Zuqian: "Yeni Güvenlik Sorunlarına İlişkin Çin'in Bakış ve Politikaları", Harp Akademileri Komutanlığı, Dünya'da Yeni Güvenlik Anlayışları Sempozyum Bildirileri, Harp Akademileri Basımevi, (İstanbul, 2003),s. 28-33.

⁵ Deniz Ü. Arıboğan: "Çin'in Gölgesinde Uzak Doğu Asya", Bağlam Yayınları, (İstanbul, 2001), s.131.

Çin'in batı ekseninden uzanacak boru hatlarıyla, ülkenin gelişmiş doğu kıyılarına petrol ve doğal gaz ulaştırılması, bağımsızlık hareketleri ile de öne çıkan Doğu Türkistan ve Tibet bölgesinin önemini artırmaktadır. Doğu Türkistan'daki otoritesini korumak dışında, petrol ve doğalgaz ihtiyacının önemli bir kısmını İran'dan temin etmekte olan Çin, Orta Doğu petroleri üzerinde kontrolü sağlamış olan ABD'nin Orta Asya ve Hazar bölgesinde de olası bir kontrolünü veya etkisini engellemek istemektedir. Bunun için, Orta Asya devletlerine karşı oldukça olumlu bir politika ile yaklaşmakta ve bu noktada kendisine uygun gördüğü eski süper güç Rusya ile olan işbirliğini ŞİÖ çerçevesinde güçlendirmektedir.

Çin, Rusya ile de pek dost olduğu söylenemez çünkü bir yandan Rusya'yı da dışarıda tutan bir kutuplaşma sürecine girmiş görünmektedir⁶. Kafkaslar Bölgesi Asya-Avrupa uzanımı açısından Çin için stratejik değerdedir. Pasifik dünyasında Rusya-Çin ittifakı Çin'e yönelik bir ağırlık taşıırken, Kafkaslar-Hazar Havzası-Asya ekseninde, Rusya-Çin yakınlaşması Rusya'ya yönelik ağırlık taşımaktadır. Çin, NATO'nun doğuya doğru genişlemesinden rahatsızlık duymakta olup, bu genişleme politikasını; ABD hegemonyasının Asya-Pasifik dünyasındaki yeni stratejisi olarak değerlendirmektedir. Çin yönetimi, ABD'nin bu yönelimlerini, aynı zamanda küreselleşme (dış piyasaları ABD mallarına, şirketlerine açma) sürecinin üst yapısı ve askeri yansıması olarak da algılamaktadır.

Çin ve Güç Dengesi:

Soğuk Savaş sonrasında küresel güç dengesinde rastlanan değişimler kendisini en bariz olarak Asya-Pasifik bölgesinde göstermektedir. Rusya'nın bölgedeki jeostratejik etkisi azalırken, Çin ABD'ye rakip bir ana Doğu Asya gücü olarak ortaya çıkmıştır. Sahip olduğu potansiyeli ve jeopolitik ve jeostratejik avantajları ile Çin, öncelikle Asya, sonrasında ise Orta Asya ve Hazar bölgesi de dahil bütün bu bölgelere mücavir alanlarda en etkili olacak güçlerden birisi olacağını açık olarak ortaya koymaktadır. Çin, 21'nci yüzyıl için kendisine iddialı hedefler koymuş bir ülkedir. Bu hedeflerin başında 2050'de dünyanın bir numaralı gücü olmak gelmektedir⁷. Pekin hükümeti bu hedefe ulaşmak için inançlı, planlı ve gerekli gördüğü yerlerde piyasalara müdahale ettiği bir ekonomi politikası izlemektedir.

Çin'in etrafında son derece önemli su yolları bulunmaktadır. Doğu Asya'nın kuzeyi, güneyi ve Hint Okyanusu'nu birbirine bağlayan geçiş hattı buradadır. Güney Çin Denizi ve Malakka-Singapur Boğazlarıyla bu hat, Basra Körfezi'ne dolayısıyla Orta Doğu petrollerine açılan enerji koridorudur. Bölge içinde, özellikle Spratli-Güney Çin Denizi'ndeki petrol rezervleri bulunmaktadır. Bu yüzden Çin kıtasal bir güç sayılmakla beraber bunu daha çok bir deniz gücü olma yönünde geliştirmeyi hedeflemektedir. Malaka Boğazı ile ilgili beklentiler sadece ABD'nin bölgedeki yoğun askeri konsantrasyonunu dengelemek değil deniz korsanlarını engellemeye de yöneliktir. Nitekim yakın zamanda Singapur ve Malezya ziyaretleri ile Malaka Boğazı'nda devriye faaliyetleri için işbirliği imkanı geliştirildi. Vietnam ile

⁶ Elnur Soltan: "Rusya Süper Güç Şemsiyesi Altında Bölgesel Bir Büyük Güç", ASAM Stratejik Analiz Dergisi, Cilt 3, Sayı 27, (Ankara, 2002), s.47-53.

⁷ Nuraniye Hidayet Ekrem: "Çin Halk Cumhuriyeti'nin Dış Politikası", ASAM Yayınları (Ankara, 2003), s.2.

önemli bir deniz ve hava üssü olma niteliği taşıyan Cam Rahn Körfezi'ndeki tesislerin kullanılmasına yönelik çalışmalar yapıldı⁸.

Çin için enerjinin siyasi ve güvenlik yönü gittikçe öne çıkmaktadır. Çin'in enerji kaynakları ile ilgili mücadele kapsamında kaçınılmaz olarak ABD ile karşı karşıya geleceği görülmektedir. Kissinger, potansiyel olarak büyük devletler içinde en fazla yükselen ve 21'nci yüzyılın süper güç adayı ülkenin Çin olduğunu ifade etmektedir. 2015 yılında süper güç olacak Çin'in ekonomisinin büyüklüğü ya ABD'ninkine eşitlenecek ya da onu geçecektir. Kissinger'in Çin'i durdurma modeli ise, anlaşarak durdurma modelidir. Bunun yöntemi de Kissinger'a göre ticaret yapmaktır⁹. Çin, ekonomik gelişimi için öngördüğü hedeflere ulaştıktan sonra başta Tayvan olmak üzere yaşamakta olduğu diğer sorunları bir şekilde çözmeye yöneleceği ve arkasından da süper güç ve yeni bir kutup olarak uluslararası politikada boy göstermeyi amaçladığı değerlendirilmektedir.

Çin gerçekten bir hegemon güç olabilir mi? Çin bunu en azından henüz bir hegemon güç varken yapmak ve ABD ile erken bir karşılaşma istememektedir. Küçülen güç ve ümitsiz hegemon ABD'nin önleyici savaş başta olmak üzere içine düştüğü açmazlardan azami faydayı sağlayarak durumunu güçlendirmek istemektedir. Çin'in yükselişi ve 21'nci yüzyılda ABD-Çin güç değişimlerine ilişkin pek çok çalışma bulunmaktadır. Bunlardan ilki Organski'nin 1968 yılında yaptığı güç dönüşümü teorisidir¹⁰. Çin, güç dönüşüm teorisine uygun olarak ABD'nin davranışlarının tersine bir model içinde Irak, Afganistan, İran ve Kuzey Kore'ye güçlerini dağıtan Amerika karşısında pazarlık unsurunu elinde bulunduran ve yardım istenen ülke rolü oynamaktadır¹¹.

Çin stratejisi; ABD'nin güç kullanma uygulamalarını engellemek ve hareketlerini kısıtlamak için, silahlanma ve ittifak oluşturma yolu ile askeri bir muhalefet ortaya koymadan yumuşak caydırma ve pasif direnişe başvurmadır¹². Çin'in hegemonu yönetme yaklaşımının temel unsurları; zayıflama numarası yapmak, enerjisini saklamak, rekabette öne çıkmamak, muhalefette aşırı olmamak, diğerlerinin dikkatlerini başka alternatiflere yöneltmek ve başkalarının yutamayacağı kadar büyük ve karmaşık olduğu imajı vermektir. Özetle Çin, Sun-Tzu'nun sözlerini hegemonu yaklaşımının temelinde koymaktadır; "*Yenilmemek kendi gücüne, yenmek düşmanın gücüne bağlıdır. Başarı; kendi kapasiteni korurken, düşmanı yenilebilir hale getirmektedir.*"¹³

Çin, Asya-Pasifik dünyası içerisinde bulunduğu coğrafi konumuyla, geniş Pazar olanaklarıyla, nükleer güce sahip ve güç projeksiyonunu

⁸ Robert Sutter, Chin-Hao Huang: "*Military Diplomacy and China's Soft Power, Comparative Connections*", A Quarterly E-Journal on East Asian Bilateral Relations, (2006), p.2.

⁹ Henry Kissinger: "*Does America Need a Foreign Policy? : Toward a Diplomacy for the 21st Century*", Simon & Schuster; 1st Edit., (London, 2002), p.241.

¹⁰ A.F.K. Organski, Jacek Kugler: "*The War Ledger*", University of Chicago Press, (Chicago, 1980).

¹¹ Jonathan M. Didicco, Jack Levy: "*Power Shifts and Problem Shifts: The Evolution of the Power Transition Research Program*", Journal Of Conflict Resolution No.43, (1999), p.675-704.

¹² Steve Chan: a.g.e., (2005), p.23.

¹³ Sun-Tzu: "*Art of War*", Denma Translation Group, Shambhala Publications, (Boston, 2001), p.48-49.

geliştirmekte olan askeri kuvvetiyle, hızla işleyen ekonomik kalkınma çekiciliğiyle bölgesindeki en önemli güç merkezidir. Bu kapsamda en önemli bölgesel rakibi ise Japonya'dır. Ancak, ABD-Japonya ittifakının bozulması Çin'in bölgesel çıkarlarıyla uyumludur. Bununla beraber Asya-Pasifik ülkelerinin Çin hakkındaki geleneksel şüpheleri henüz yok olmamıştır. Bölgenin en büyük ekonomik gücü durumundaki Japonya, ABD'nin güvenlik şemsiyesine gereksinim duymaktadır. Aynı şekilde ASEAN ülkeleri için Güney Çin denizindeki Çin etkinliklerinin rahatsızlık yaratması, bölgede dengeleyici unsurlara gereksinim yaratmaktadır.

Çin, mevcut kapasitesi ile hiç kuşkusuz bölgesel değil, küresel ölçekte bir dış politikaya yönelmiştir¹⁴. Çin, ekonomik kalkınmadaki çizgisini sürdürdükçe, küresel iddialarla ABD'nin Amerikan Barışı'na (Pax-Americana) karşı yeni bir cephe açıp, küresel liderlik stratejileri gerçekleştirecektir¹⁵. Çin'in hem ekonomik büyümesinin hızı hem de Çin'deki yabancı yatırımların büyüklüğü yaklaşık 20 yıl içinde Çin'in ABD ve Avrupa ile eşit düzeyde bir küresel güç olacağı tahminini ortaya çıkarmaktadır¹⁶. Çin'in ekonomik ve askeri alandaki büyümesi, önümüzdeki dönemde Asya-Pasifik bölgesinin en önemli sorunu olacaktır.

Çin'in Ekonomik Büyümesi

OECD verilerine göre, 2020'ye kadar aynı büyüme hızını koruması halinde Çin 'Yeni Ekonomik Süper Güç' olacak ve ABD'yi geride bırakacaktır. Çin'in ekonomik başarısı; büyük ölçüde istikrarlı siyasi yapısına; yüksek tasarruf ve yatırım oranlarına; dinamik ve devlet destekli ticaret, yatırım ve sanayi politikalarına; stratejik planlamaya; disiplinli bol işgücüne; enflasyonun ve kamu açıklarının kontrolüne ağırlık ve önem veren makroekonomik politikalara dayanmaktadır. Ayrıca 1997 yılında Hong Kong ve 1999 yılında Makao'nun Çin'e dahil olması, Çin'in bölgedeki önemini arttırmıştır. Şüphesiz, 2001 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) kabul edilmesi ve dünya ekonomik sistemine entegre olması ileride ülke ekonomisinin daha da güçlenmesine neden olacaktır.

Küreselleşen dünya ekonomisinde ücretler, karlar, fiyatlar ve faiz oranları gibi makro ekonomik değişkenler, gelecekte Çin'de yaşanan gelişmelere giderek daha çok bağlı hale gelecektir. Bu da Çin'i dünya ekonomisinin önemli baş aktörlerinden biri haline getirecektir. Hızla büyüyen Çin ekonomisi, başta petrol olmak üzere ihtiyaç duyduğu hammaddelerin fiyatlarının artmasına neden olurken, ihraç ettiği ürünlerin fiyatlarının da hükümetinin sağladığı sübvansiyonlar ve baskıcı rekabet unsurları nedeniyle, diğer ülkelerde gerilemesine neden olmuştur. Böylece Çin, dünya genelinde enflasyon oranına etki eden belirleyici güç haline gelmiştir.

Çin, sürekli ve yüksek büyüme oranı, her yıl artan doğrudan yabancı yatırımları, yaklaşık 150 milyar dolarlık yıllık dış ticaret fazlası ve 1,5 trilyon dolara ulaşan döviz rezervi ile dünya ekonomisinde yeni bir süper güç olmaya hızla yaklaşmaktadır. 2005 yılında küreselleşmiş çokuluslu şirketlerin

¹⁴ Kutay Karaca: "Dünyadaki Yeni Güç Çin, Tek Kutuptan, Çift Kutba", IQ Yayınları, (İstanbul, 2003), s.124.

¹⁵ Yaşar Hacısalihoğlu: "Yeni Dünya Düzeni Arayışı ve Türkiye", Çantay Kitapevi, (İstanbul, 2001), s.117.

¹⁶ Serdar Şen: "Ulusal Devletten Bölgesel Güç Oyunlarına", Chiviyazıları Yayınevi, (İstanbul, 2002), s.36.

Çin’de gerçekleştirdikleri doğrudan yabancı yatırım tutarı yaklaşık 80 milyar dolara ulaşmıştır.¹⁷. Avrupa Birliği (AB) de Çin pazarında önemli oyuncu olmak, bu ülkenin dinamiklerinden yararlanmak peşindedir. Nitekim AB, ABD’yi geçerek Çin’in en büyük ticaret ortağı olmayı başarmıştır. Çin, bugün AB’nin ikinci büyük ticaret ortağıdır. Geçen yıl toplam ikili ticaret hacmi 174 milyar Euro’ya ulaşmıştır. AB’nin Çin ile olan ticaretindeki açık ise 78 milyar Euro’dur¹⁸.

Çin’in kalkınma stratejisinin en temel dayanağını, yabancı sermaye ve bu yolla gerçekleştirilmiş olan yatırımlar oluşturmaktadır. Çin’de kendine yer arayan ve orada en uygun şartlar altında yerleşmek isteyen yabancı sermayenin, kar maksimizasyonunu sağlamak için üretimlerini Batı ülkelerinden Doğu’ya kaydırmalarının en başta gelen sebebi, büyük ölçüde Doğu ülkelerinin demografik yapısından kaynaklanan ucuz işgücüdür. Çin’e en büyük sermaye ihracı Hong Kong’tan gelmektedir. 30 eyaletin 23’ünde Hong Kong, Çin’in en büyük ihracat ortağı ve halen kullanılan yabancı sermayenin % 60’ünün kaynağını oluşturmaktadır. 1997 Temmuz’unda Çin’e devredilen Hong Kong, Çin için kalkınma stratejisinin en önemli noktasıdır. Çin’deki yatırımlar Hong Kong’lu sermaye tarafından uyarıldığı gibi, ihracatın gerçekleşmesi ve büyümesi de Hong Kong üzerinden olmaktadır¹⁹.

Tablo : Çin Ekonomik Büyüme Oranları (5 Yıllık) (%)

Dönem	Ort. GSYH Büyüme %
1960-1964	-1,41
1965-1969	6,83
1970-1974	8,08
1975-1979	6,80
1980-1984	9,64
1985-1989	9,86
1990-1994	10,66
1995-1999	8,76
2000-2005	8,70

Kaynak: The World Bank, World Development Indicators (2007)’den derlenmiştir.

Çin’in büyümesinin en temel nedenlerinden birisi de ihracata dönük üretim yapan yabancı sermaye yatırımlarıdır. Çin’in ihracatı 1978’den bu yana 70 misli artmış, dünya ticaretindeki payı ise % 0,8’den, % 7,7’ye çıkmıştır. Çin’in 2005 yılı ihracatının % 58’i yabancı sermayeli şirketlerden kaynaklanmıştır. Japonya ve Kore dünya çapında şirketler yaratarak zenginleşirken, Çin dünya çapında şirketleri yatırım yapmak için topraklarına çekerek yoksulluktan kurtulmayı denemektedir²⁰. Çin yabancılar tarafından son yıllarda doğrudan yatırım açısından en çok ilgi gören ülkelerden biridir. Bunun nedenlerini; ülkenin yüksek büyüme hızı, DTÖ’ne girerek, küresel

¹⁷ WorldBank Web Sitesi: www.worldbank.org / Development Indicators / China / (Giriş Tarihi: 14.2.2007).

¹⁸ Mehmet Öğütçü: “Yeni Ekonomik Süpergüç Çin’in Önlenemeyen Yükselişi: Türkiye İle Rekabet mi? Ortaklık mı?”, Avrasya Dosyası, Cilt:12 Sayı: 1, (Ankara, 2006), s.49.

¹⁹ Deniz Ülke Arıboğan: a.g.e., (2001), s.258-277.

²⁰ Metin Münir: “Çin, Almanya, Hindistan, Türkiye”, Milliyet Gazetesi, (12 Haziran 2006).

ekonomi ile bütünleşmesi, büyük nüfusu ile tüketim hacmi ve Çin hükümeti tarafından başarı ile uygulanan reformlar ve siyasi istikrar, yatırımcılara sağlanan kolaylıklar olarak sıralayabiliriz.

Uluslararası yatırımların son üç yılda neredeyse yarıdan fazla azaldığı, dünya ekonomisinin gerilediği, aynı düşüş trendinin günümüzde de devam ettiği göz önünde tutulduğunda, Çin'in bu performansı gerçekten etkileyicidir. Çin'de 2006 yılı başı itibariyle doğrudan yabancı yatırım miktarı 620 milyon dolara, yabancı şirket sayısı ise 550 bine ulaşmış durumdadır. En fazla doğrudan yatırımı olan ülkeler ise Hong Kong, Virgin Adaları, Japonya ve ABD olarak sıralanmaktadır. Yabancı şirketler, Çin'in dış ticaretinde de önemli bir paya sahiptir. Yabancılar genellikle büyük kentlerdeki ekonomik kalkınma bölgelerinde, ihracata dönük çalışanlar ise serbest bölgelerde işletme açarak, buralarda yabancı sermayeye sağlanan özel olanaklardan yararlanmaktadırlar²¹.

2001 yılında dünyadaki ticari daralmaya rağmen, Çin ekonomisi yüzde 7.3 büyüyerek dünyanın en büyük altıncı ekonomisi haline gelmiştir (Bakınız Tablo). Çin, Asya-Pasifik ekseninin yıllık % 7'lik büyüme hızına karşılık, % 8.8'lik endüstriyel üretimindeki büyüme oranıyla büyük bir kalkınma süreci içerisinde bulunmaktadır²². Son yıllarda Asya'ya yatırım yapan yabancı sermayenin % 40'ına Çin sahip olmuştur²³. Dünyanın en geniş tüketici pazarı olan Asya-Pasifik bölgesinde Çin; ithalatının % 22'sini Japonya'dan, % 12'sini ABD'den ve % 11'ini Tayvan'dan yapmaktadır. İhracatının ise; % 24'ü Hong Kong'a, % 19'u Japonya'ya ve % 17'si ABD'ye yapılmaktadır²⁴. Çin'in, elde ettiği bu kalkınma sürecinin hızından fazla bir şey kaybetmeksizin sürmesi durumunda, önümüzdeki 20-30 yıllık bir süreç içinde AB ve ABD gibi ekonomik devlerin önüne geçmesi olanaklı görülmektedir.

Çin, Rusya ve Hindistan İlişkileri:

Çin ve Rusya Federasyonu'nun başlangıçta güvenlik amaçlı kurdukları Şangay İşbirliği Örgütü, kıtasal güç merkezi ekseninde halen büyüyerek işlevlerini genişletmeye devam etmektedir. Çin-Rusya ilişkileri oldukça karmaşık çizgiler taşımaktadır. Rusya, çok kutuplu bir dünya istemekle beraber Çin'in kontrolsüz bir biçimde büyümesini istememekte ancak ABD'ye karşı Çin ile denge bulmak mecburiyetindedir. Rusya, Çin nüfusunun Doğu Sibirya'ya akışından ve Çin'in Hazar Denizi enerji yollarına ilgisinden endişe duymaktadır. 2004 yılında Çin, Rusya'nın en büyük petrol şirketi Yukos'u almaya resmen aday olurken Rusya'da Japonya ile birlikte Doğu Asya enerji ihtiyacını karşılayacak bir boru hattı planlarken Çin'i by-pass etmek istedi²⁵.

Orta Asya'yı Rusya'nın burnunun dibinden çalmayı planlayan Çin'in Tibet ile ilgili korkusu Hintli nüfusunun artması sonucu Hindistan'ın kontrolüne girmesi riskidir. Tibet'in Çin tarafından işgal edildiği tarihten beri sürgündeki başkanı Dalai Lama, Hindistan'da yaşamaktadır. Tibet, Çin için aynı zamanda Himalayalara çıkış kapısıdır ve pek çok etnik grubun göç yolu üzerindeki bu kapı kontrol edilmezse Uygur Türklerinin yaşadığı Sincan da

²¹ Nihal Köz: "Büyük Değişimin On İşareti", Capital Dergisi, (01 Haziran 2006),s.68.

²² Yaşar Hacısalıhoğlu: a.g.e., (2001), s.111.

²³ Kutay Karaca: a.g.e., (2003), s.18.

²⁴ SISAV: a.g.e., (2000), s.106.

²⁵ James Brooke: "The Asian Battle for Russia's Oil and Gas", New York Times, (January 3, 2004).

bağımsızlığa gidebilir. Amerikalıların Hindistan ile 2001’de başlayan stratejik işbirliği Hindistan’ı Çin ile istihbarat ortaklığı yapmaktan geri koymamaktadır. Çin ve Hindistan gizli servisleri müşterek bir istihbarat merkezi kurarak, 2008 yılı itibarı ile istihbarat alışverişine resmen başladılar. Çin, ABD-Hindistan ilişkisini dengelemek için Hindistan ile sınır sorunlarına yönelik girişimlerde bulunmakta tarihsel stratejik ortağı Pakistan ile Hindistan arasında gerilimin azalması için kendine rol edinmektedir.

Öte yandan Hindistan ile Çin arasında da uzun geçmişli olan sorunlar bulunmakta ve ikisi de farklı stratejik önceliklere sahiptirler. Himalayaların ayırması nedeni ile iki ülkenin konvansiyonel olarak doğrudan çatışması çok zor olmakla birlikte Hindistan, Çin’i vuracak menzilde nükleer silahlar geliştirdi. Hindistan, Çin’in Pakistan’a olan desteğinden ve nükleer programını geliştirmesine yardımından da rahatsızdır. Hindistan ve Çin arasındaki sınır bölgesi Hindistan ve Pakistan arasında sorun olan bölgeye yakındır ve Çin’in açıkça Pakistan’ın yanında yer alması Hindistan için önemli güvenlik sorunları doğurmaktadır. Çin ise Hindistan’ın artan deniz gücü, füzeleri ve uzay teknolojisi edinme gayretlerini dikkatle izlemektedir. Hindistan ekonomisi de Çin’in ki gibi gelişmekte ve nüfusu da Çin’e rakip olacak boyutlara gelmektedir. Özetle Çin ve Hindistan ilişkileri Güney Asya’da ki bölgesel güvenlik dinamiklerinin ana unsurlarından biri olacaktır.

Çin yoğun ekonomik angajmanına rağmen Asya’daki nüfuzunu azaltmaya çalışan ABD ile ilişkilerini nasıl düzenleyeceği konusunda hala kararsız gözükmektedir. Çin geleneksel olarak kültürel ve tarihi tecrübesi ile eyleme geçmek için ABD gibi yıllar veya aylar içinde değil on yıllar içinde düşünme ve sabretme eğilimi içindedir. Nitekim ABD’nin bu kadar çok silahlı kuvvete başvurmasının Amerikanın genel ekonomik ve askeri gücünü uzun vadede Çin lehine eriteceği inancındadır. Çin’in sabrı ve uzun vadeli beklentisi ekonomik gelişmesini tamamlamaktadır. Çin Devlet Başkanı Deng Xiaoping Çin stratejisinin genel prensiplerini şu şekilde açıklamaktadır²⁶; “*Sakince izle, reaksiyon için hazırlıklı ol, sıkı dur, kabiliyetlerini sakla, zamanı iyi kullan, asla lider olmayı deneme ve başarmak için yeterli ol.*”

Asya-Pasifik Bölgesi ve Çin:

Asya-Pasifik bölgesinde yüzyılın ilk çeyreğinde Çin’in artan askeri hareketliliği ve yumuşak güce verdiği önem dikkat çekmektedir. Bu strateji yumuşak güçten sert güce geçişi simgelediğinden dikkatle izlenmesi gereken bir süreçtir. Kuzey Kore ile ilgili nükleer konuların çözümü için yapılan Altı-Tarafli Görüşmeler’de Çin etkin bir rol oynamaktadır. ASEAN içinde etkinliğini artıran Çin, böylece hem daha çok kaynağa sahip olurken hem de Tayvan’ı izole etme imkanı bulmaktadır. Çin, Darfur’da BM-Afrika Birliği Barışı Koruma Birliğine asker gönderdi. 2000 yılından beri kendi AWACS’ını üretmeye çalışan Çin ilk uçağı Doğu Çin’e konuşlandırdı. Çin istihbaratı Kuzey Kore ile de özellikle nükleer silah gelişim programı ile ilgili görüşmeler yapmaktadır.

Japonya, ABD’nin müttefiki ve nükleer şemsiyesi ile birlikte koruması altındadır. 2005 yılında Japonya’daki ABD varlığı 50.000 kişi idi. Ancak 1990’lı yıllarda Clinton’un Asya ziyaretlerine Çin ile başlaması ve Çin ile ilişkileri geliştirmeye önem vermesi ABD’nin öncelikleri konusunda Japonya’yı

²⁶ US Government Accounting Office: “FY04 Report to Congress”, Annual Report, Government Printing Office, (Washington D.C., 2004), p.58-60.

şüphelendirmeye başladı. Bu dönem aynı zamanda ABD'ye en çok ihracat yapan ülkelerin başında gelen Çin'in ekonomisinin büyüdüğü, Japonya'nın ise küçülmeye başladığı dönemdi. Çin'in büyüme gücü ve Amerika'nın niyetleri ile ilgili şüpheler Japonya'yı kendi askeri gücünü geliştirme hatta nükleer caydırıcılığını sağlama yolunda düşünmeye itti.

Japonya Hint Okyanusu'nda Amerikan savaş gemilerine yakıt ikmali yaparak Asya dışına taşıyacak güç projeksiyonu için tecrübe edinmekte, Güney Kore ise Irak'ta askeri olan üçüncü büyük ülke konumuna gelmiştir. Kendi çıkarları artık ABD ile çakışmaya başladığından Japonya ve Güney Kore, ABD'nin değil kendi önceliklerinin peşinde küresel siyasi, ekonomik ve askeri güç projeksiyonlarını geliştirmektedirler. Japonya, ABD'nin itirazına rağmen İran ile enerji görüşmeleri yapmakta, Güney Kore de Kuzey Kore ile görüşmelerinde ABD'ye kulağını tıkamakta ve Kuzey Irak'ta Kürt gruplar ile petrol anlaşmaları yapmaktadır. Özetle Pekin, Seul ve Tokyo artık ekonomilerinin güçlü kalmasını sağlayacak yeni kaynaklar bulma peşinde Asya dışına açılma gayreti içindedir.

Çin'in Savunma Öncelikleri:

Çin askeri potansiyelinin geliştirilmesinde ana parametre ABD ile ilişkileridir. İki ülke ilişkileri bazen ani olarak gerilse de ekonomik ilişkiler ve terörle mücadele alanlarında ortak çıkarlara önem vermektedirler. Çin, ABD'nin füze savunma sisteminden ve Tayvan'a olan desteğinden endişe etmektedir. Bazı Çinliler ABD'nin Japonya ve Güney Kore üzerindeki etkisini istikrar sağlayıcı olarak görse de bir kısmı da ABD'yi Çin'in yükselişinin önündeki en büyük engel ve bölgesel çıkarlarına potansiyel tehdit olarak değerlendirmektedir. Çin, ABD'nin Kosova ve Irak gibi müdahalelerini Tayvan, Tibet ve Sincan bölgelerine de bir gün uğrayabilecek egemenlik ihlali olarak görmektedir. Nitekim 1999 yılında ABD'nin Kosova'ya müdahalesi Çin'de Amerikan ve İngiliz elçiliklerine yapılan protestolar ve fast food ürünlerine boykotlara neden oldu²⁷.

Çin askeri gücünü modernize ederek 'küresel güç' olma yolunda hızla ilerlemektedir. Çin güç projeksiyonu enerji güzergahlarını kontrol eden Hazar-Orta Doğu ve Tayvan-Mançurya-Malakka Boğazı-Hint Okyanusu ekseninde askeri güç kullanma kabiliyetlerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Çin bu bölgede rakip olarak gördüğü ABD'nin deniz ve hava gücünün teknolojik üstünlük avantajını kısa sürede kapatabilecek arayışlar içindedir. Çin, ilk uydusunu 1970'de uzaya gönderdi. İnsanlı programlar için Rusya'dan önemli teknoloji desteği aldı. 1998 yılında balistik füze teknolojisini geliştirdi. 2007 yılı ise Çin'in uzay çalışmalarında patlama yılı oldu; uzaya insan gönderen 3'ncü ülke olmayı başardı ve aya ilk gezgin aracını gönderdi²⁸. Çin, ABD'den bağımsız bir GPS oluşturma ve devreye sokma aşamasındadır.

Çin, ABD'nin füze kalkanı projesine Tayvan'ın da dahil edilmesi ile caydırıcılık döneminin biteceğinden endişe etmektedir. Çin reaksiyon olarak yeni nesil, katı yakıtlı, çok başlıklı mobil füzeler geliştirmeye başlamıştır. Rusya'nın da füze savunmasına benzer tepkisi sonuçta ABD ile diğerleri

²⁷ James Miles: "Chinese Nationalism, US Policy and Asian Security", Survival 42, No.4, (Winter 2000/2001), p.51.

²⁸ Bradley Perrett: "Qian Xuesen Laid Foundation For Space Rise in China", Aviation Week & Space Technology, (Jan 6, 2008).

arasındaki taarruz ve savunmaya yönelik yeni nükleer yarışı başlattı ve nükleer silahlar artık caydırıcılık değil savaş stratejilerinin bir parçası oldu. Çin'in anti-uydu silahı olarak yakın uyduları felç eden 'asalak mikro-uydular'²⁹ peşinde olduğu gözlenmektedir. Uzaya dayalı ABM durdurucular ve mikro-uyduları kullanmak çok kolay değildir ve Çin uyduları ile karşılaşmaktan ABD endişe etmektedir.

Diğer bir Çin gayreti ise uzaya dayalı vasıtalar ile vuruş sistemlerinde erken ikaz ve isabet sağlamaktır. 11 Ocak 2007'de gerçekleştirdiği, 'Füze ile Uyduları Yok Etme' denemesi ABD'nin casus uydusunun da aynı (800 km.) yükseklikte olması sebebiyle bir gözdağı verme denemesi olarak algılanmıştır³⁰. Çin, ABD GPS ve uydu sistemlerini körletecek lazer silahı ve füzeler geliştirmektedir. Bu amaçla ABD uzay uydu sistemini etkisiz hale getirecek aldatici ve karıştırıcı sensör ve radar arayışlarına da girdi. ABD GPS sistemine bağımlı olmaktan kurtulmak için Beidou GPS uydularının sayısını artırmaktadır. Çin, ağ merkezli savaş kabiliyetini artırmak için Pekin'de ki Venus Info Tech gibi özel şirketler ile yoğun işbirliği yapmaktadır.

2006 yılında yayınlanan Çin Ulusal Savunma Beyaz Kitabı üç aşamalı bir strateji ile silahlı kuvvetlerin bilgiye dayalı hale getirilmesini ve 21'nci yüzyılın ortasına kadar olan süreçte bilgiye dayalı savaşları kazanmasını öngörmektedir. Bu sürecin ara aşamaları ise 2010 ve 2020 yılları olarak öngörüldü. Ancak 2008 Ağustos ayında yaşanan Sinchuan depremi esnasında Çin Silahlı Kuvvetleri 175.000'den fazla personeli deprem bölgesine sevk etmiş olsa da ordu teçhizatının modern savaşa uygun olmadığı, zor arazi şartları için haberleşme vasıtalarında sıkıntı yaşandığı, özellikle havadan taşıma ve helikopter ihtiyacı dikkati çekti³¹. PLA (Kara Kuvvetleri), elindeki helikopterlerin % 20-25'i olan ancak 100 helikopteri felaket bölgesine gönderebildi. Nitekim PLA, Rusya ile taarruz ve genel maksat helikopteri almak için görüşmeler yapmaktadır.

Çin stratejik odağını ekonomi ağırlık merkezli 'çok yönlü ulusal güç' ve 'stratejik kuvvet projeksiyonu' geliştirme yönünde sürdürmektedir. Çin, 'barışçı yükselme' stratejisi ile gücünü artırma sürecindedir. 2004 yılından itibaren Batılı ordular ile olan teknoloji açığı Çin için önemli bir endişe kaynağı olmaya başladı ve Çin teknoloji edinimine öncelik vermeye başladı. ABD'nin tüm gayretlerine rağmen Çin teknoloji transferi için gerekli yolları bulmaktadır. Bu yolları sağlayanlar en çok ABD'nin en yakın müttefikleri arasından çıkmaktadır. Örneğin İsrail'in Çin'e hafif uçak ve radar teknolojisi, termal hedef sistemleri ve ABD'nin Patriot hava savunma füze teknolojisini verdiği yeni bir iddia değildir. ABD'den her yıl milyarlarca dolar ekonomik ve askeri yardım alan İsrail, Çin'e de özellikle havacılık alanında yılda bir milyar dolarlık askeri malzeme satmayı ihmal etmemektedir³².

Avrupa Birliği de ABD'nin itirazlarına rağmen Çin'e ambargoyu kaldırdı. Çin'e savunma teknolojisi ve ürün satışında İsrail'i takip eden ülkeler arasında Fransa, Almanya ve İtalya başta gelmektedir. Bir diğer yakın

²⁹ Parasitic microsatellites.

³⁰ Milliyet Gazetesi: "Çin, Pentagon'u Uzayda Korkuttu", (21 Ocak 2007).

³¹ Dennis Blasko: "China Looks and Finds Its Military Wanting", Defense News, (July 21, 2008), p.29.

³² Gopal Ratham: "U.S. Is Inconsistent Toward Allies on China", Defense News. (Mar 28, 2005), p.6.

müttefikleri Avustralya'da Çin ile askeri ilişkileri geliştirmeye başladı. 2004 yılında İngiliz, Hint ve Fransız donanmaları ile müşterek bir deniz arama ve kurtarma tatbikatı yapan Çin Ordusu, 2005 yılında Rusya ile bir birleşik tabikat yaptı. Çin, dünyada savunma harcamalarını önemli ölçüde artıran yegane büyük güçtür. Ancak, Çin savunma bütçesi ile ilgili bilgiler tartışmalıdır. 2007 için savunma bütçesi bir önceki yıla göre % 17.6 artarak 57.2 milyar dolara ulaşmışken Amerikan kaynakları bu bütçenin 98-139 milyar dolar civarında olduğunu tahmin etmektedir³³.

Çin Nükleer Stratejisi:

Çin'in geleneksel nükleer stratejisi ABD'den gelecek bir nükleer tehdide karşı minimum caydırıcılığı sağlayacak füze kabiliyetlerine sahip olmayı öngörmektedir. 1990'lı yıllarda Çin nükleer kuvvetlerinin çekirdeğini yaşlı ve tek başlıklı iki düzine *Dong Feng 5/5A* ICBM füzesi oluşturuyordu³⁴. Çin'in ABD'den nükleer füze ve savaş başlığı teknolojisi çalma gayretleri başarılı oldu ve 2004 yılında kendi ICBM³⁵ (Type 094) füzelerini ateşlemek üzere dizayn edilmiş yeni sınıf ilk denizaltısını üretti. Çin, 2006 yılına kadar Tayvan'ı hedef almak üzere 725 kısa menzilli balistik füze üretti³⁶. Yapılan değerlendirmelere göre Çin, nükleer kapasitesini MIRV³⁷ teknolojisi ile geliştirmek ve 2015 yılına kadar termonükleer başlıklı 1.000 ICBM üretmek peşindedir. Çin bir yandan silahlı kuvvetlerini modernize etme ve ABD füze savunma sistemi planına karşılık nükleer caydırıcılığını artırma gayreti içindedir.

Çin, 4.600 mil menzili olan JL-2 füzeleri ile önemli bir kabiliyet kazanmaktadır. Kıtalararası balistik füze miktarının 2010'a kadar 100'ü geçmesi beklenmektedir³⁸. Stratejik kapsamlı kıtalararası balistik füzelerin konuşlandığı 30 kadar bölgede 100.000 personel çalışmaktadır. Ayrıca 35 adet orta menzil füze atma bölgesi ve bir denizaltıya dayalı nükleer füze sistemi mevcuttur. Büyük bir modernizasyon programı başlatan Çin Ordusu; deniz kuvvetlerine ICBM taşıyan denizaltılar, hava savunma kabiliyeti gelişmiş gemiler almakta ve Washington'u vuracak şekilde stratejik füze kabiliyetini Dong Feng 31A ICBM füzeleri ile geliştirmektedir. Çin kuvvet kullanma konseptinin temelinde balistik füzeler öncelik almaktadır.

Çin yıllardır Tayvan'ı hedef alan konvansiyonel savaş başlıklı kısa menzilli balistik füzeler (SRBMs) yerleştirmektedir. CSS-6 ve CSS-7 (Dongfeng veya DF-15 ve DF 11 veya M-9 ve M-11 füzeleri diye de anılmaktadır) füzelerinin sayısı, çeşit ve isabet oranları artmaktadır. Çin, Tayvan'ı vurmak üzere 1.300 DF-11 ve DF-15 kısa menzilli füzeye sahiptir. Çin bir yandan da CSS-5 (veya DF-21C) orta menzilli balistik füze (MRBM)

³³ Wendell Mihnck: "U.S. Questions China's Budget Transparency", Defense News, (September 22, 2008), p.16.

³⁴ Jason D. Ellis, Todd M. Koca: "China Rising: new challenges to the US Security Posture", Strategic Forum No. 175, (October 2000), p.1.

³⁵ ICBM: Kıtalararası Balistik Füze (Inter Continental Ballistics Missile).

³⁶ International Institute for Strategic Studies: "The Military Balance. 2005-2006", Oxford University Press, (Oxford, 2006), p.270.

³⁷ MIRV: Multiple Independently Targetable Reentry Vehicle (Çok Başlıklı Bağımsız Hedeflere Yönlendirme Araçları).

³⁸ John J. Lampkin: "China Launches New Class of Nuclear Sub", Associated Press, (Dec 4, 2004), p.21.

geliştirdi. Bunlara karadan atılan Cruise füzeleri (LACMs³⁹) de ilave edilmelidir. Çin Deniz Kuvvetleri de anti-gemi Cruise füzeleri, hızlı füze botları, muhrip, destroyerler ve denizaltılar edindi. Çin MRBM'ler ile gemileri vurmaya da planlamaktadır. Çin ayrıca yeni mobil ve katı yakıtlı ICBM (DF-31) nükleer füze ve bunları taşıyacak Jin sınıfı balistik füze denizaltısı (SSBN) peşindedir. Bu füzeler ABD'ye ulaşacak menzili olan önceki 20 adet DF-5A ICBM füzelerini takviye edecektir⁴⁰.

Sonuç:

Çin, stratejisi gereği yüksek kalkınma hızını sürdürebilmek için iç karışıklıklardan ve uluslararası bir çatışmadan kaçınmaktadır. Uzun vade de hızlı ekonomik kalkınma ile daha refah içinde ve iyi eğitilmiş bir nüfus ile uluslararası arenada daha büyük bir yer edineceğini hesaplamaktadır. Yüksek kalkınma aynı zamanda Çin savunma harcamalarında da istikrarlı bir büyüme sağlayacak ve sadece ekonomik değil askeri statüsünü de yükseltecektir. Bununla beraber Batının Çin karşısında yapacak çok fazla şeyi de bulunmamaktadır. Çin'in hızlı kalkınması ve küresel ekonomik sisteme entegre olması hem ABD'nin savunduğu değerler hem de daha yavaş kalkınan ve krizlere giren Çin'in yaratacağı risklerden daha iyi seçenektir. Geriye sadece savunma sanayi alanında Çin'e karşı ABD ve Avrupa Birliği'nin dikkatli olması kalmaktadır⁴¹.

Çin ile ilgili kötümser senaryo sahip olduğu ve kültürel, coğrafi ve dil bakımından önemli kültürel ayrılıklar ve enflasyon, bölgesel gelir eşitsizlikleri, büyük çaplı göçler gibi ekonomik nedenlerle ülkenin bölünme ihtimalidir. Süregelen Uygur ayrılıkçı hareketleri bugüne kadar Çin Ordusu'nun sert müdahalelerine maruz kaldı. Kantonez, Şangaylı ve Fujinez'ler diğer etnik gruplara göre dış ülkelerle ilişkilere meraklı olup halen 150 milyon Çinli dışarıda iş bulmak için sırada beklemektedir. Buradan çıkarılacak sonuç yaşanacak ağır bir ekonomik depresyonun büyük bir göç dalgası başlatabileceği ve ulusal bütünlüğün bozulma olasılığıdır. Kosova ve Çeçenistan gibi bölgelerdeki gelişmelerin bu grupları etkilediği, giderek daha fazla kendi etnik kimliklerini kullandıkları gözlenmektedir.

³⁹ LACMs: Land Attack Cruise Missiles.

⁴⁰ Eric A. McVadon: "Recent Trends in China's Military Modernization", Asia-Pasific Studies, Institute for Foreign Policy Analysis, (September 15, 2005), p.6.

⁴¹ Dwight Perkins: "China's Economy", Strategic Asia 2005-06, Harvard University, (2006), p.385.

KAYNAKÇA

- Arıboğan, Deniz Ü.:“Çin’in Gölgesinde Uzak Doğu Asya”, Bağlam Yayınları, (İstanbul, 2001).
- Blasko, Dennis:“China Looks and Finds Its Military Wanting”, Defense News, (July 21, 2008).
- Brooke, James: “The Asian Battle for Russia’s Oil and Gas”, New York Times, (January 3, 2004).
- Chan, Steve: “Soft Deterrence, Passive Resistance: American Lenses, Chinese Lessons”, Matthew B. Ridgway Center, University of Colorado, (2005).
- Didicco Jonathan M., Levy Jack: “Power Shifts and Problem Shifts: The Evolution of the Power Transition Research Program”, Journal Of Conflict Resolution No.43, (1999).
- Ekrem, Nuraniye Hidayet: “Çin Halk Cumhuriyeti’nin Dış Politikası”, ASAM Yayınları (Ankara, 2003).
- Ellis Jason D., Koca Todd M.: “China Rising: new challenges to the US Security Posture”, Strategic Forum No. 175, (October 2000).
- Gladney, Dru C.: “China’s National Insecurity”, Asia-Pasific Center For Security Studies, (Honolulu, 2001).
- Hacısalihoğlu, Yaşar: “Yeni Dünya Düzeni Arayışı ve Türkiye”, Çantay Kitapevi, (İstanbul, 2001).
- International Institute for Strategic Studies: “The Military Balance. 2005–2006”, Oxford University Press, (Oxford, 2006).
- Karaca, Kutay: “Dünyadaki Yeni Güç Çin, Tek Kutuptan, Çift Kutba”, IQ Yayınları, (İstanbul, 2003).
- Kissinger, Henry: “Does America Need a Foreign Policy? : Toward a Diplomacy for the 21st Century”, Simon & Schuster; 1st Edit., (London, 2002).
- Köz, Nihal: “Büyük Değişimin On İşareti”, Capital Dergisi, (01 Haziran 2006),s.68.
- Lampkin, John J.: “China Launches New Class of Nuclear Sub”, Associated Press, (Dec 4, 2004).
- McVadon, Eric A.: “Recent Trends in China’s Military Modernization”, Asia-Pasific Studies, Institute for Foreign Policy Analysis, (September 15, 2005).
- Mihnick, Wendell: “U.S. Questions China’s Budget Transparency”, Defense News, (September 22, 2008).
- Miles, James: “Chinese Nationalism, US Policy and Asian Security”, Survival 42, No.4, (Winter 2000/2001).
- Milliyet Gazetesi: “Çin, Pentagon’u Uzayda Korkuttu”, (21 Ocak 2007).
- Münir, Metin: “Çin, Almanya, Hindistan, Türkiye”, Milliyet Gazetesi, (12 Haziran 2006).
- Organski A.F.K., Kugler Jacek: “The War Ledger”, University of Chicago Press, (Chicago, 1980).
- Öğütçü, Mehmet: “Yeni Ekonomik Süpergüç Çin’in Önlenebilir Yükselişi: Türkiye İle Rekabet mi? Ortaklık mı?”, Avrasya Dosyası, Cilt:12 Sayı: 1, (Ankara, 2006).
- Perkins, Dwight: “China’s Economy”, Strategic Asia 2005–06, Harvard University, (2006).
- Perrett, Bradley: “Qian Xuesen Laid Foundation For Space Rise in China”, Aviation Week & Space Technology, (Jan 6, 2008).
- Ratham, Gopal: “U.S. Is Inconsistent Toward Allies on China”, Defense News. (Mar 28, 2005).
- Siyasi ve Sosyal Araştırmalar Vakfı (SİSAV): “Dünyadaki Jeopolitik Yönelimler ve Türkiye”, (İstanbul, 2000).
- Soltan, Elnur: “Rusya Süper Güç Şemsiyesi Altında Bölgesel Bir Büyük Güç”, ASAM Stratejik Analiz Dergisi, Cilt 3, Sayı 27, (Ankara, 2002).

Sun-Tzu: “*Art of War*”, Denma Translation Group, Shambhala Publications, (Boston, 2001).

Sutter Robert, Huang Chin-Hao: “*Military Diplomacy and China’s Soft Power, Comparative Connections*”, A Quarterly E-Journal on East Asian Bilateral Relations, (2006).

Şen, Serdar: “*Ulusal Devletten Bölgesel Güç Oyunlarına*”, Chiviyazıları Yayınevi, (İstanbul, 2002).

US Government Accounting Office: “*FY04 Report to Congress*”, Annual Report, Government Printing Office, (Washington D.C., 2004).

WorldBank Web Sitesi: www.worldbank.org / Development Indicators / China / (Giriş Tarihi: 14.2.2007).

Zuqian, Zhang: “*Yeni Güvenlik Sorunlarına İlişkin Çin’in Bakış ve Politikaları*”, Harp Akademileri Komutanlığı, Dünya’da Yeni Güvenlik Anlayışları Sempozyum Bildirileri, Harp Akademileri Basımevi, (İstanbul, 2003).